

"ЯШИЛ ЭНЕРГЕТИКА ЛОЙИХАЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРИШ МАСАЛАЛАРИ"

Норбобоев Наврўз Бердиқобилович,

O'zbekiston Respublikasi bank-moliya akademiyasi magistr

Аннотация: Муқобил энергетикани ривожлантиришнинг долзарб муаммоси кўриб чиқилади, дунёда яшил энергияга инвестициялар таҳлил қилинади. Яшил энергияни ривожлантириш энергетика соҳасини ижтимоийлаштириш ва умумий ҳаракатчанлик даражасини ошириш шароитида айниқса долзарб бўлиб қолади. Ушбу тенденциялар энергетика соҳасида инсон омили ва атроф-муҳит муаммоларига эътиборнинг кучайишига, шунингдек, литий-ион батареяларга бўлган талабнинг ошишига олиб келди. Глобал вазиятни ҳисобга олган ҳолда, импорт ўрнини босишни амалга оширишни ҳал қилиш учун мамлакатга литий этказиб бериш муаммосини ҳал қилиш зарурати биринчи ўринга чиқади.

Калит сўзлар: миллий иқтисодиёт, рақобатдошлик, капитал жалб қилиш, еврооблигация, эмиссия, облигация, халқаро облигация, суверен еврооблигация, корпоратив еврооблигация, хорижий капитал, тижорат банки, андеррайтер.

Annotation: The master's thesis examines the urgent problem of developing alternative energy sources, analyzes investments in green energy in the world. The development of green energy becomes especially relevant in the context of the socialization of the energy sector and increasing the level of general mobility. These trends have led to increased attention to the human factor and environmental problems in the energy sector, as well as an increase in demand for lithium-ion batteries. Taking into account the global situation, the need to solve the problem of supplying lithium to the country in order to achieve import substitution comes to the fore.

Key words: million interest, share capital, equity capital, eurobond, issue, bond, small bond, sovereign eurobond, corporate eurobond, good capital, bank deposit, underwriter.

Аннотация: Рассмотрена современная проблема развития альтернативной энергетики, проанализированы инвестиции в зеленую энергетику в мире. Развитие зеленой энергетики становится особенно актуальным в условиях социализации энергетической отрасли и повышения уровня общей мобильности. Эти тенденции привели к повышенному вниманию к человеческому фактору и проблемам окружающей среды в энергетическом секторе, а также к увеличению спроса на литий-ионные аккумуляторы. Учитывая мировую ситуацию, на первый план выходит необходимость решения проблемы поставок лития в страну в целях решения проблемы реализации импортозамещения.

Ключевые слова: национальная экономика, конкурентоспособность, привлечение капитала, еврооблигации, эмиссия, облигация, интернациональная облигация, суверенная еврооблигация, корпоративная еврооблигация, иностранный капитал, коммерческий банк, андеррайтер.

Бугунги кунда жаҳон энергетика соҳасида ҳам энергия ресурслари таркибида ҳам, энергетика соҳасида қувватларни ишга туширишда ҳам, энергияни ижтимоийлаштириш масаласида ҳам рекорд ўзгаришларни кузатилди.

Бутунжаҳон энергетика кенгаши томонидан эълон қилинган жаҳон энергетика муаммоларининг йиллик шарҳига кўра (World Energy Issues Monitor, 2021), сўнгги йилларда энергияга ўтиш суръати кескин тезлашди, қайта тикланадиган ва муқобил энергия улуши сезиларли даражада ошди ва 2021 йилда муқобил энергияга инвестициялар белгиланган меъёрдан ошди ва мисли кўрилмаган бўлди, бу эса ноаниқликнинг юқори даражаси билан боғлиқ. Пандемия оқибатлари, шунингдек, жаҳон миқёсидаги глобал воқеалар иқтисодий ноаниқликнинг асосий омили ҳисобланади.

Энергия балансидаги бундай таркибий ўзгаришларни инсон омили ролининг ортиши ва энергиянинг социализацияси билан ҳам изоҳлаш мумкин. Сўнгги йилларда рўй берган ижтимоий ва глобал ўзгаришлар истеъмол, ахборот ва энергетика соҳаларида рақамли хизматларнинг бутун авлодини шакллантиришга ёрдам берди. Эҳтимол, бу тенденция ҳам пандемия билан боғлиқ бўлиб, кўпчилик мамлакатларда турмуш тарзининг кескин ўзгариши билан боғлиқ.

Онлайн хизматларга ўтиш, онлайн харид қилиш, онлайн транзакцияларни амалга ошириш, етказиб бериш саноатидаги бум, электр скутерларнинг кўп марта ўсиши, шунингдек, электр транспорт воситаларига талабнинг табиий ўсиши айнан шу даврда содир бўлди. 2021 йилда электр транспорт воситаларининг сотуви ўтган йилга нисбатан икки баравар ошди ва бу тенденция 2022 йилда ҳам давом этмоқда.

Агар 2012-йилда бутун дунё бўйлаб бир йилда бор-йўғи 120 мингта электромобиль сотилган бўлса, 2021-йилда бу савдо ҳажми бир ҳафта ичида эришилди. Бозорнинг амалдаги қонунларига мувофиқ, рақамли энергия хизматларини етказиб бериш жадал суръатлар билан ўсиб бормоқда, шунинг учун бу соҳада рақобат кучаймоқда, яқиний истеъмолчиларга максимал эътибор қаратилмоқда.

Яшил ўсиш деб аталадиган мавзу, яъни замонавий, экологик жиҳатдан тасдиқланган, энергия тежамкор технологияларни қўллаш орқали иқтисодиётларнинг ўсиши бутун дунёда долзарбдир.

Замонавий, жадал ўзгарувчан жамиятда қайта тикланадиган энергия манбалари тобора кўпроқ одамларни қизиқтирмоқда.

Бу қизиқиш тўлиқ оқланади, чунки сўнгги пайтларда энергия ва экологик муаммолар тобора кўпроқ намоён бўлмоқда. Давлатлар ва халқаро ташкилотлар раҳбарияти юзага келаётган муаммоларни муҳокама қилар экан, келажакда бу муаммоларни фақат экологик тоза қайта тикланувчи энергия манбаларидан фойдаланган ҳолда ҳал қилиш мумкин, деган хулосага келишмоқда.

Қайта тикланадиган энергия манбалари қуйидаги турларни ўз ичига олади: қуёш энергияси, шамол энергияси, турли хил сувлар энергияси, тўлқин энергияси, эр, ҳаво, сув, биомасса, ўсимликлар ва дарахтларнинг иссиқлик энергияси. Ушбу тоифага, шунингдек, углеводород хомашёси ва ёқилғидан фойдаланиш жараёнида ҳосил бўладиган чиқиндилардан ташқари ишлаб чиқариш ва истеъмол чиқиндилари ҳам қиради. Бундай манбалар ҳам биогаз, кўмир қазиб олишда ҳосил бўладиган газдир”.

Замонавий жаҳон амалиётида қайта тикланадиган энергия манбаларига қуйидагилар қиради: гидроэнергетика, қуёш энергияси, шамол энергияси, геотермал энергия, гидравлик энергия, денгиз оқимлари энергияси, тўлқинлар, сув тошқини, Ер иссиқлиги, биомасса.

Динамик ривожланаётган иқтисодиётда турли энергия манбаларига қуйидаги талаблар қўйилади:

- маневрлик (энергия истеъмолининг кескин ўсиши шароитида электр таъминоти имконияти);
- универсал мавжудлиги;
- энг йирик энергия истеъмолчилари учун катта қувватларни концентрациялаш;
- энергия таъминотининг узлуксизлиги (асосий таъминлаш қобилияти
- энергия истеъмоли);
- башорат қилиш ва режалаштириш қобилияти;
- экологик ва иқтисодий аҳамиятга эга бўлган хусусиятлар.

Афсуски, ҳар бир янги технология дарҳол кенгайиб бормади. Кичик миқёсда ишлайдиган нарсаларни ҳар доим ҳам оддий маблағлар ва ресурсларни қўшиш орқали осонлик билан кенгайтириб бўлмайди, чунки кичик миқёсда кузатилмаган эффектлар пайдо бўлишига қаратилган илмий-назарий таклиф ва амалий тавсиялар ишлаб чиқиш тадқиқотнинг мақсади ҳисобланади.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Фредерис С.Мишкин, Станлей Г.Эакинс (2018) Финансиал маркетс анд институтионс. 8тх эд. УСА: Пеарсон. – 812 П.
2. С.В.Брюховеская, Б.Б.Рубсов (2021) Финансовие ринки. // М.: КноРус. - 462 с. УРЛ: [хтtps://book.ru/book/936687](https://book.ru/book/936687) (дата обращения: 10.05.2020).
3. Лукасевич И.Й. (2010) Финансовий менеджмент. Учебник. – М.: ЭКСМО. – 768 с.
4. Миркин Й.М. (1995) Сенние бумаги и фондовый рынок. –М.: Экономика. – 289 с.
5. Галанов В.А., Басов А.И. (2010) Рынок сенних бумаг. –М.: “Юрайт”. – 326 с.
6. Элмирзаев С.Э. ва бошк. (2019) Молия бозори. Дарслик. – Т.: “Иқтисод-молия”. – 324 б.
7. Алимардонов Э.Д., Султонбоева А.Б., Абдувалиев С.А. (2012) Глобал молиявий-иқтисодий инқироз шароитида молия бозори барқарорлигини таъминлаш: назарий-консептуал ва амалий жиҳатлар. – Т.: “Академнашр”. – 124-б.